

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Księżak

SSN Oktawian Nawrot (sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Mirosław Sadowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni
na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr [...] z dnia 19 grudnia 2022 r.
w sprawie sprawozdania partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni o
źródłach pozyskania środków finansowych w 2021 r.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 21 lutego 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Uchwałą nr [...] z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie sprawozdania partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni (dalej również: „Partia”) o źródłach pozyskania środków finansowych w 2021 r. (dalej: „Uchwała”) Państwowa Komisja Wyborcza (dalej również: „Komisja” lub „PKW”), na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 i art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. 2022, poz. 372 oraz Dz.U. 2021, poz. 2054, dalej: „ustawa o partiach politycznych” lub „ustawa”), postanowiła odrzucić sprawozdanie partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni o źródłach pozyskania środków finansowych,

w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2021 r., z powodu naruszenia art. 25 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych.

W uzasadnieniu Uchwały Komisja wskazała, że w sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni wykazała, że w okresie sprawozdawczym nie pozyskała żadnych środków. We wszystkich pozycjach sprawozdania wykazano „0,00”. Ze sprawozdania wynika, że w tym czasie Partia nie otworzyła także rachunku bankowego.

Z uwagi na powyższe, a także publiczną działalność przedstawicieli partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w okresie sprawozdawczym, Komisja skierowała do Partii pismo, w którym wskazała, że partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni została wpisana do ewidencji partii politycznych postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z 26 marca 2021 r. i z chwilą wpisania do tej ewidencji nabyła osobowość prawną oraz mogła korzystać z praw wynikających z ustaw. W związku z powyższym Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się o wyjaśnienie, na jakich zasadach Partia korzystała w okresie sprawozdawczym z lokalu w W. przy ul. [...], w którym mieściła się jej siedziba; w jakim zakresie lokal ten był wykorzystywany przez Partię; czy Partia odbywała w 2021 r. zebrania jej jednostek organizacyjnych i organów; czy Partia wykonywała w roku sprawozdawczym działalność polegającą np. na udziale w postępowaniach sądowych, w tym, w celu uprawomocnienia się jej wpisu w ewidencji partii politycznych, na prowadzeniu korespondencji, drukowaniu materiałów itp.; czy ewentualnie działalność ta generowała koszty, a jeśli tak, to w jakiej wysokości i kto je ponosił.

Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się ponadto o odpowiedź na pytania dotyczące organizacji i finansowania Forum Gospodarczego Polski 2050 – Plan dla Gospodarki oraz Pierwszego Kongresu Ruchu [...]. Poproszono także o wyjaśnienia odnoszące się do finansowania, stworzenia, promocji, sprzedaży oraz właściciela praw do aplikacji politycznej J. Sformułowano pytania co do finansowania odbywających się w 2021 r. w wielu miastach Polski spotkań przedstawicieli, w tym parlamentarzystów, partii politycznej Polska 2050 Szymona

Hołowni z obywatelami, konferencji prasowych, briefingów, kosztów przejazdów, pobytów i spotkań przedstawicieli Partii, w związku z udzielonym przez nią wsparciem dla kandydata w wyborach przedterminowych Prezydenta Miasta R. w 2021 r.; kosztów wyjazdu, organizacji, noclegów itp. związanych z przygotowaniem spotkania i konferencji prasowej działaczy partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w R. w 2021 r.; co do udzielania przez Partię w okresie sprawozdawczym licencji na wykorzystywanie jej symbolu graficznego przez podmioty trzecie; i wreszcie co do wartości korzyści o charakterze niepieniężnym polegających na promowaniu partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni poprzez działania podejmowane przez Stowarzyszenie [...] oraz przez Instytut [...], które to wartości Partia przyjęła w 2021 r.

W dniu 9 sierpnia 2022 r. do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły wyjaśnienia Skarbnika Partii, w których wskazał on, iż stwierdzenie, że Polska 2050 Szymona Hołowni, wpisana do ewidencji partii politycznych postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 marca 2021 r., z chwilą wpisania do ewidencji nabyła osobowość prawną i mogła korzystać z praw wynikających z ustaw, jest niezgodne ze stanem faktycznym, bowiem uwidoczniona w internetowym rejestrze partii politycznych prowadzonym w Biuletynie Informacji Publicznej Sądu Okręgowego w Warszawie klauzula informująca, iż postanowienie o wpisie do ewidencji jest nieprawomocne, spowodowała niezdolność Partii do zawierania umów, w tym w szczególności odmowę zawarcia umowy rachunku bankowego. Jego zdaniem, partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni faktyczną zdolność do zawierania umów i zaciągania zobowiązań nabyła dopiero 16 marca 2022 r., kiedy to postanowienie o wpisie Partii do rejestru stało się prawomocne na skutek postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16 marca 2022 r., VI ACz 33/22, kończącego procedurę rejestracyjną. Usunięcie klauzuli o nieprawomocności wpisu do ewidencji partii politycznych z elektronicznego rejestru partii politycznych w Biuletynie Informacji Publicznej Sądu Okręgowego w Warszawie nastąpiło jeszcze później, gdyż dopiero 3 maja 2022 r. W ocenie Partii, dopiero po usunięciu tej klauzuli bank wyraził zgodę na zawarcie z Partią umowy rachunku bankowego, co nastąpiło w dniu 10 maja 2022 r. Skarbnik partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni stwierdził dalej, że nie mając zdolności do zawarcia umowy

rachunku bankowego Partia nie mogła przyjmować ani dokonywać płatności, zatem nie mogła rozpocząć działalności organizacyjnej i w konsekwencji działalności politycznej. Poinformował on, że działalność tę Partia rozpoczęła dopiero w 2022 r.

Ponadto Skarbnik Partii wyjaśnił, że adres jej lokalu przy ulicy [...] w W. został podany jako siedziba partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni jedynie w celach rejestracyjnych. W lokalu tym Partia nie prowadziła żadnej działalności poza odbieraniem korespondencji, co nie generowało żadnych kosztów. Następnie, również wyłącznie do celów korespondencyjnych, Partia wykorzystywała nieodpłatnie adres jej Skarbnika, co także nie generowało żadnych kosztów. Dopiero po otwarciu rachunków bankowych Partia mogła podpisać umowę najmu docelowego jej lokalu przy ul. [...] w W., co uczyniła 1 czerwca 2022 r.

Skarbnik Partii ponadto stwierdził, że Partia w okresie sprawozdawczym nie przyjmowała nowych członków, nie tworzyła żadnych jednostek organizacyjnych ani nowych organów. Zebrania jej zarządu odbywały się wyłącznie w trybie telekonferencyjnym i nie generowały żadnych kosztów. Zarząd zdecydował, iż pierwszym miesiącem składkowym dla członków Partii będzie miesiąc uruchomienia rachunku bankowego.

Działania Partii związane z udziałem w postępowaniu sądowym dotyczącym jej rejestracji powierzone zostały adwokatowi reprezentującemu Partię, za które płatność ustalona została na czas po zakończeniu całego postępowania. W innych sprawach stanowiska przygotowywali sami członkowie Zarządu Partii, co nie wiązało się z ponoszeniem żadnych kosztów. W wyjaśnieniach tych stwierdzono, że kosztów związanych z działalnością Partii w 2021 r. Partia nie ponosiła.

W odpowiedzi partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni wskazano również, że Forum Gospodarcze Polski 2050 – Plan dla Gospodarki nie było wydarzeniem Partii. Było ono organizowane przez Fundację [...] i działający w jej ramach Instytut [...] we współpracy ze Stowarzyszeniem [...] oraz Kołem Parlamentarnym Polska 2050.

Te same podmioty wskazane zostały jako organizatorzy i finansujący pierwszy Kongres Ruchu [...].

Ponadto Skarbnik Partii wskazał, że aplikacja J. nie jest własnością i nie jest użytkowana przez partię polityczną Polska 2050 Szymona Hołowni. Jej właścicielem jest Fundacja [...]. Odnosząc się zaś do działalności Partii, o którą Komisja pytała w przywołanym wyżej piśmie, Partia stwierdziła, że była to działalność własna parlamentarzystów Koła Parlamentarnego Polska 2050 wykonywana i finansowana w ramach wykonywania przez nich mandatów posła bądź senatora. W dużej części była to też działalność obywatelska prowadzona i finansowana zgodnie ze statutami Stowarzyszenia [...] oraz Fundacji [...]. Partia nie ponosiła także kosztów w związku z poparciem udzielonym w wyborach Przedterminowych Prezydenta Miasta R..

Skarbnik Partii stwierdził ponadto, iż Partia w okresie sprawozdawczym nie udzielała odpłatnie licencji na wykorzystanie jej symbolu graficznego przez podmioty trzecie oraz nie przyjmowała korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym, polegających na promowaniu partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni.

Na koniec złożonych wyjaśnień podkreślono, że Partia w okresie 19 miesięcy pomiędzy jej powołaniem, a nabyciem zdolności do faktycznej działalności po prawomocnej rejestracji i uruchomieniu rachunku bankowego, dołożyła najwyższej staranności, aby działać zgodnie z ustawą o partiach politycznych. Oznaczało to praktycznie całkowite zahamowanie jej rozwoju organizacyjnego w tym okresie. Jeśli jej członkowie założyciele oraz osoby, które chciały się do Partii zapisać, lecz nie mogły tego zrobić z powodu faktycznej niezdolności Partii do działania, zajmowali publiczne stanowiska w sprawach społecznych, obywatelskich lub politycznych, czynili to korzystając z gwarancji osobistej wolności wyrażania poglądów, bądź w ramach statutowej działalności organizacji, których byli członkami, takich jak Stowarzyszenie [...] czy Instytut [...], działając często jako wolontariusze, a w przypadku parlamentarzystów należących do Koła Parlamentarnego Polska 2050, wykonując swój mandat posła bądź senatora.

W uzasadnieniu zaskarżonej uchwały, Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o partiach politycznych, partia może

korzystać z praw wynikających z ustaw po uzyskaniu wpisu do ewidencji partii politycznych. Osobowość prawną nabywa zaś z chwilą wpisania do ewidencji. Należy przez to rozumieć wydanie przez Sąd postanowienia o wpisie, po którym powinna niezwłocznie nastąpić czynność formalna, techniczna wpisania partii do ewidencji. Ewidencja partii politycznych jest jawna, a każdemu przysługuje prawo otrzymywania od Sądu uwierzytelnionych odpisów i wyciągów z ewidencji. Uwierzytelniony odpis z ewidencji może być wydany niezwłocznie po dokonaniu wpisu do ewidencji, a więc zanim jeszcze uprawomocni się postanowienie Sądu o dokonaniu wpisu. Jednocześnie Komisja podkreśliła, że ani art. 18 ustawy o partiach politycznych, ani przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia ewidencji partii politycznych oraz szczegółowych zasad wydawania odpisów i wyciągów z ewidencji i statutowych partii, nie uzależniają możliwości uzyskania odpisu lub wyciągu od uprawomocnienia się postanowienia Sądu o dokonaniu wpisu.

W konsekwencji Komisja uznała, że podstawą otwarcia rachunku bankowego partii może być uwierzytelniony odpis z ewidencji partii politycznych w przedstawionym wyżej znaczeniu, nie zaś odpis prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie o dokonaniu wpisu do ewidencji.

Komisja ponadto podkreśliła, że ustawa o partiach politycznych czyni rozróżnienie między wpisem do ewidencji, który jest dokonywany niezwłocznie po wydaniu przez sąd postanowienia w przedmiocie wpisu (dokonania, zmiany i wykreślenia wpisu), jeszcze przed jego uprawomocnieniem się, a samym prawomocnym postanowieniem. Ze względu na charakter wpisu – w znaczeniu prawnym, ale także technicznym – nie można mówić o „prawomocnym” lub „nieprawomocnym” wpisie, a jedynie o prawomocnym lub nieprawomocnym postanowieniu sądu, które stanowiło podstawę dokonania wpisu do ewidencji. Inaczej mówiąc, w odniesieniu do wpisu do ewidencji partii politycznych (podobnie jak w przypadku wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego) nie można mówić o „prawomocności” wpisu, bo kwalifikacja ta odnosi się jedynie do postanowienia sądu rejestrowego stanowiącego podstawę wpisu.

Z powyższego, w opinii Komisji, wynika, że w sytuacji, w której bank, do którego zwróciła się partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni o otwarcie

rachunku bankowego, nie wyraził zgody na podpisanie umowy w sprawie otwarcia i prowadzenia rachunku na podstawie posiadanych przez Partię dokumentów potwierdzających jej wpis do ewidencji partii politycznych, powinna ona skorzystać z usług innych banków funkcjonujących na rynku.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśliła jednocześnie, że żadne realne czy też hipotetyczne utrudnienia w działalności partii politycznej nie mogą stanowić uzasadnienia dla jej niezgodnego z prawem działania, także w zakresie pozyskiwania środków. Partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni w okresie sprawozdawczym działania takie podejmowała. Polegały one na przyjmowaniu korzyści majątkowych od Stowarzyszenia [...] oraz od Instytutu [...] w postaci promowania działalności Partii, które niewątpliwie mają swoją wartość. Działania te polegały między innymi na promowaniu nazwy Partii przez wskazane wyżej podmioty, a także na propagowaniu logo Partii, chociażby przez to, że oba te podmioty, jak i partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni, korzystały w 2021 r., jeśli nie z tożsamyh, to z pewnością z trudnych do odróżnienia, a dla postronnego odbiorcy nieróżniących się od siebie symboli, loga oraz materiałów zawierających te oznaczenia. Działalność ta sugerowała, że jest ona podejmowana przez partię polityczną Polska 2050 Szymona Hołowni, a zatem bez wątpienia wpływała na budowanie wizerunku i upowszechnianie informacji o działalności właśnie Partii. Skoro zaś wszystkie działania, o wyjaśniania których zwróciła się do Partii Państwowa Komisja Wyborcza, były działaniami Stowarzyszenia i Fundacji, a bezwzględnie w ich trakcie, w różnych formach, promowana była partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni, to oznacza, że Partia przyjęła od tych podmiotów korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym. Bez względu na ich wartość, stanowi to podstawę do odrzucenia sprawozdania Partii za 2021 r. Oznacza bowiem, że w okresie sprawozdawczym Partia przyjęła wartości niepieniężne z naruszeniem art. 25 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którymi partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe i wartości niepieniężne jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku z powyższym, w ocenie Komisji, na podstawie art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych, sprawozdanie partii politycznej Polska 2050

Szymona Hołowni nie mogło zostać przyjęte i należało je odrzucić. Przyjęcie przez partię polityczną wartości niepieniężnych z niedozwolonego źródła stanowi bowiem naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa.

Dnia 11 stycznia 2023 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni (dalej: „Skarżąca”), na podstawie art. 38b w zw. z art. 34b ust. 2–4 ustawy o partiach politycznych, zaskarżyła w całości Uchwałę, zarzucając naruszenie:

1. art. 38a ust. 2 pkt 7 w zw. z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych poprzez odrzucenie sprawozdania pomimo braku wskazania konkretnej wartości niepieniężnej przyjętej przez Skarżącą i ograniczenia się do wyrażenia niesprecyzowanych uwag co do bliżej nie określonych usług w zakresie promowania Skarżącej przez inne podmioty podczas wydarzeń wskazanych jedynie poprzez ogólne odesłanie do korespondencji prowadzonej ze Skarżącą;

2. art. 3 zd. 1 ustawy o partiach politycznych – dokonane poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że aktywność członków partii politycznej realizowana

w ramach pracy społecznej jej członków, przedstawicieli w tym parlamentarzystów, polegających na udziale w spotkaniach na terenie wielu miast Polski w roku 2021 jest działalnością kwalifikowaną jako działalność, o której mowa w art. 25 ust. 4a ustawy

o partiach politycznych, podczas gdy prawidłowa wykładnia art. 3 ustawy o partiach politycznych uprawnia do stwierdzenia, że aktywność członków partii politycznej, jej przedstawicieli czy nawet jej parlamentarzystów może i co do zasady powinna być realizowana w ramach pracy społecznej, a tym samym nie może być utożsamiana z korzyściami niematerialnymi o których mowa w art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych;

3. art. 1 ust. 2 w zw. z art. 3 ustawy o partiach politycznych – dokonane poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że z chwilą zarejestrowania partii politycznej, podejmujący aktywność społeczną jej członkowie, przedstawiciele czy nawet jej parlamentarzystka poprzez ujawnienie nazwy i znaku graficznego zgłoszonego w rejestrze partii politycznych w przestrzeni publicznej przez nich

ipso facto, stanowi nieuprawnione powstanie korzyści materialnych na rzecz partii, o których mowa w art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych;

4. art. 58 ust. 1 w zw. z art. 37 Konstytucji RP w zw. z art. 11 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej: „EKPCz” lub „Konwencja”) – dokonane poprzez ich niezastosowanie i oparcie rozstrzygnięcia zaskarżonego postanowienia na własnych, niesprecyzowanych przekonaniach PKW, nieznajdujących pokrycia w zgromadzonym materiale dowodowym sprawy wbrew prawu do dobrowolnego organizowania się w formie prawem przewidzianych aktywnościach społecznych, gospodarczych, realizowania swoich programów, poprzez błędne i nieuzasadnione postrzeganie działań i założeń statutowych jako finansowanie partii politycznej w rozumieniu art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych *per se* jeśli nazwa własna stowarzyszenia, cele działania stowarzyszenia, podejmowane aktywności czy prezentowane stanowiska w przestrzeni publicznej są zbieżne z poglądami członków, przedstawicieli czy nawet parlamentarzystów partii politycznej;

5. art. 25 ust. 1 w zw. z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych i art. 38a ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych – dokonane poprzez ich błędną wykładnię polegającą na niezasadnym przyjęciu, iż Skarżąca „przyjmowała korzyści majątkowe od Stowarzyszenia [...] oraz od Instytutu [...] w postaci promowania działalności Partii”, a tym samym nieuprawnionej kontaminacji działalności odrębnych podmiotów z działalnością partii politycznej, podczas gdy żadne korzyści majątkowe, w tym w postaci wartości niepieniężnych, nie były przekazywane, nie były przyjmowane, ani nie były niedozwolone, zwłaszcza, że wskazane podmioty zachowują swoją odrębność organizacyjną;

6. art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych – dokonane poprzez jego zastosowanie w wyniku nieuzasadnionego przyjęcia, że zachodzą przesłanki do odrzucenia sprawozdania Skarżącej, podczas gdy:

– leżące u podstaw zaskarżonego postanowienia ustalenia PKW poczynione zostały w oderwaniu od materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w sytuacji braku dowodów na ich poparcie oraz bez podstawy prawnej,

– leżące u podstaw zaskarżonego postanowienia ustalenia PKW stanowią wyraz wyłącznie przekonań PKW oraz dowolnej interpretacji bliżej niesprecyzowanych zdarzeń i okoliczności dokonanej *a priori* na niekorzyść Skarżącej, bez stosownej ku temu podstawy dowodowej i prawnej,

– nieuprawnionej kontaminacji działalności odrębnych podmiotów z działalnością Skarżącej poprzez błędne i niczym nieuzasadnione postrzeganie realizowanych działań i założeń statutowych Stowarzyszenia [...] oraz Instytutu [...] jako finansowanie partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w rozumieniu art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych *per se* jeśli tylko nazwa własna tychże podmiotów, ich cele działania, czy prezentowane stanowiska oraz treści w przestrzeni publicznej były zbieżne z poglądami członków, przedstawicieli czy nawet parlamentarzystów Skarżącej, wbrew podstawowemu prawu obywateli do dobrowolnego organizowania się w formie prawem przewidzianych aktywnościach społecznych, gospodarczych i realizowania w ich ramach swoich programów, zważywszy, że nazwa partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni różni się wystarczająco od nazwy Stowarzyszenia czy Fundacji [...];

– nieuprawnionej kontaminacji działalności odrębnych podmiotów z działalnością Skarżącej poprzez błędne i niczym nieuzasadnione twierdzenie, że wydarzenia organizowane przez Stowarzyszenie [...], Fundację [...] oraz Instytut Strategie, w tym inauguracja aplikacji J. mogły w odbiorze społecznym wprowadzać w błąd, chociaż wydarzenia przez podmioty te organizowane nie pozostawiały wątpliwości co do tego kto był ich organizatorem, a według prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych nazwa partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni różni się wystarczająco od nazwy partii Polska 2050, zatem nie sposób postawić takiego wniosku na płaszczyźnie partia polityczna i stowarzyszenie.

W opinii Skarżącej powyższe świadczy o naruszeniu przez PKW zasad i standardów postępowania w sprawie badania sprawozdania finansowego Skarżącej, podczas gdy partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni przestrzega wszystkich restrykcji i obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawa, w tym w zakresie finansowania działalności oraz złożenia sprawozdania finansowego.

W konsekwencji Skarżąca wniosła o uznanie skargi za zasadną, a także o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów ze wskazanych dokumentów oraz zobowiązanie Komisji do przedstawienia protokołów posiedzenia PKW stanowiących podstawę przyjęcia Uchwały.

W odpowiedzi na skargę Komisja podtrzymała swoje stanowisko.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nawiązującym do art. 11 ust. 1 Konstytucji RP, partia polityczna jest dobrowolną organizacją, występującą pod określoną nazwą, stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej. Zważywszy więc na cel działania partii politycznej w realiach demokratycznego państwa prawnego, obejmujący całe spektrum możliwości poczynając od działań wpływających w stopniu minimalnym na kształtowanie polityki państwa, a kończąc na przejęciu władzy w państwie, uznać należy, że jest to organizacja o podstawowym znaczeniu dla tego państwa. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny: „[j]uż sam fakt umieszczenia przepisów o partiach politycznych w rozdziale I Konstytucji zatytułowanym «Rzeczpospolita» (art. 11 i art. 13) świadczy o randze, jaką ustrojodawca nadaje partiom politycznym. (...) Wyjątkowość ich polega na tym, że są one nie tylko jedną z form obywatelskiego prawa do zrzeszania się, ale przede wszystkim formą organizacji politycznej, która wywiera wpływ na sprawowanie władzy” (wyrok TK z 14 grudnia 2004 r., K 25/03). Konsekwencją wyróżnionej roli partii politycznej w systemie prawnym są z jednej strony, zwłaszcza w porównaniu z innymi rodzajami zrzeszeń, szczególne uprawnienia w sferze życia publicznego, z drugiej zaś ograniczenia.

2. Swoiste ograniczenie działalności partii politycznych, bezpośrednio powiązane ze wskazanym w poprzednim punkcie ich znaczeniem i rolą w systemie demokratycznego państwa prawnego, stanowi konstytucyjna zasada jawności finansowania partii politycznych, z którą korespondują przepisy ustawy o partiach politycznych, a także Kodeksu wyborczego. Celem tej zasady jest zapewnienie przejrzystości i jasności dokonywanych przez partie polityczne operacji finansowych. Nie ulega bowiem wątpliwości, że jawność finansowania polityki

bezpośrednio przekłada się na realizację standardów demokratycznego państwa prawnego, w szczególności wolności i transparentności działań politycznych, a także posługiwania się przez partie polityczne wyłącznie demokratycznymi metodami wpływania na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej. W konsekwencji wskazana zasada umożliwia walkę z korupcją polityczną, stanowiącą bezpośrednie zagrożenie dla wartości, na których wzniesione zostało i których ochronie służyć ma demokratyczne państwo prawa.

Konsekwencją przyjęcia przez ustrojodawcę zasady jawności finansowania partii politycznych jest, obok stworzenia mechanizmu kontroli, określenie źródeł finansowania partii politycznych, w tym katalogu podmiotów, które mogą przekazywać partii politycznej środki finansowe oraz wartości niepieniężne. Nie wykraczając poza rozważania relewantne dla niniejszej sprawy wskazać należy, że ustawodawca w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych jednoznacznie określił, że partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem przepisów art. 24 ust. 4 i 7, art. 28 ust. 1 ustawy o partiach politycznych oraz przepisów ustaw dotyczących wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego w zakresie dotacji podmiotowej. Zgodnie z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych powyższą regulację stosuje się odpowiednio do wartości niepieniężnych.

3. Jak wynika z treści zaskarżonej Uchwały jedyną i bezpośrednią przyczyną odrzucenia przez Komisję sprawozdania partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni

o źródłach pozyskiwania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2021 r. było przyjęcie przez Partię wartości niepieniężnych z niedozwolonych źródeł.

4. Przed przystąpieniem do rozpatrzenia zarzutów Skarżącej wskazać należy, że wniosek o zobowiązanie Komisji do przedstawienia protokołów posiedzenia PKW stanowiących podstawę przyjęcia Uchwały nie został powiązany

z żadnym z zarzutów, a w konsekwencji Sąd Najwyższy nie dostrzega jego przydatności dla ich rozpatrzenia.

5. Za niezasadny uznać należy pierwszy z podniesionych przez Skarżącą zarzutów.

W opinii Skarżącej art. 38a ust. 2 pkt 7 w zw. z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych wymaga od Komisji wskazania konkretnej wartości niepieniężnej przyjętej przez Skarżącą. Celem wsparcia swojej argumentacji Skarżąca przywołuje m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2017 r., III SW 18/16.

Niewątpliwie tezy zawarte we wskazanym orzeczeniu zachowują częściową aktualność w niniejszej sprawie. W szczególności uznać należy, że „przyjmowanie wartości niepieniężnych przez partię polityczną nie daje jeszcze podstaw do odrzucenia sprawozdania. Państwowa Komisja Wyborcza mogła bowiem orzec na podstawie art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych dopiero po stwierdzeniu, że przyjęcie rzeczonych wartości nastąpiło z naruszeniem art. 25 ust. 4a ustawy. Przepis ten zbudowany został na przekazie pozytywnym”. Skarżąca nie dostrzegła jednak, że przywołane przez nią postanowienie Sądu Najwyższego odnosi się w znacznym stopniu do wspierania partii politycznej wartościami niepieniężnymi do określonej wysokości przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Formułowanie na zasadzie analogii wniosków odnoszących się do podmiotów niebędących osobami fizycznymi, w sytuacji, gdy art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych wprost i jednoznacznie odnosi się, z przewidzianymi w nim wyjątkami, do obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, pozbawione jest wszelkich racji. Rozważania Skarżącej dotyczące wskazanego przepisu są więc jego interpretacją *contra legem*.

W konsekwencji uznać należy, że Państwowa Komisja Wyborcza w sytuacji, gdy wartość niepieniężna została przekazana partii politycznej przez nieuprawniony podmiot, nie jest zobligowana do jej szacowania, z punktu widzenia ustawy relewantna jest bowiem wyłącznie okoliczność jej przekazania przez taki podmiot. Na powyższe zwrócił uwagę Sąd Najwyższy już w 2004 r. stwierdzając: „już tylko ze względu na wskazane pozyskanie przez partię środków finansowych

ze źródeł niedozwolonych, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana była do odrzucenia sprawozdania, stosownie do art. 38 ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 września 2004 r., III SW 38/04). Staranność, na którą zwraca uwagę Skarżąca, odniesiona więc być powinna do okoliczności przekazania wartości niepieniężnej przez taki podmiot.

Odnosząc się do powyższego Skarżąca podnosi, że okoliczności, o których mowa powyżej, zostały określone przez Komisję jedynie poprzez wyrażenie niesprecyzowanych uwag co do bliżej nieokreślonych usług w zakresie promowania Skarżącej przez inne podmioty podczas wydarzeń (k. 3-4).

W uzasadnieniu zaskarżonej uchwały Komisja podkreśliła, że „żadne realne czy też hipotetyczne utrudnienia w działalności partii politycznej nie mogą stanowić uzasadnienia dla jej niezgodnego z prawem działania, także w zakresie pozyskiwania środków. Partia Polska 2050 Szymona Hołowni w okresie sprawozdawczym działania takie podejmowała. Polegały one na przyjmowaniu korzyści majątkowych od Stowarzyszenia [...] oraz od Instytutu [...] w postaci promowania działalności Partii, które niewątpliwie mają swoją wartość. Działania te polegały między innymi na promowaniu nazwy Partii poprzez wskazane podmioty, a także na propagowaniu logo Partii, chociażby przez to, że oba podmioty, jak i partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni, korzystały w 2021 r., jeśli nie z tożsamyh, to z pewnością z trudnych do odróżnienia, a dla postronnego odbiorcy nieróżniących się od siebie symboli, loga oraz materiałów zawierających te oznaczenia. Działalność ta sugerowała, że jest ona podejmowana przez partię polityczną Polska 2050, a zatem bez wątpienia wpływała na budowanie wizerunku i upowszechnienie informacji o działalności właśnie Partii” (k. 65 *verte*) i przeszła do konkluzji dotyczącej przyjęcia przez Skarżącą wartości niepieniężnych z niedozwolonego źródła.

Przytoczony powyżej *passus* uzasadnienia Uchwały *prima facie* zdaje się potwierdzać zarzut Skarżącej. Na jego podstawie niewątpliwie trudno jest ustalić, z którymi działaniami wskazanych podmiotów wiązało się przyjęcie przez Skarżącą wartości niepieniężnych z niedozwolonego źródła. Nie można jednakże pominąć – wskazanej i szerzej opisanej w uzasadnieniu Uchwały – okoliczności, że

Państwowa Komisja Wyborcza, realizując swoje obowiązki ustawowe, pismem z 30 maja 2022 r. wystąpiła do Skarżącej o złożenie wyjaśnień, dotyczących pozyskiwania wartości niepieniężnych, w tym o wyjaśnienie: kto był organizatorem i kto finansował Forum Gospodarcze Polski 2050 – Plan dla Gospodarki, które odbyło się w 2021 r.?; jaki charakter miał Pierwszy Kongres Ruchu [...], który miał miejsce w 2021 r., kto był jego organizatorem, kto finansował jego przygotowanie i przeprowadzenie?; kto finansował stworzenie, promocję, sprzedaż i do kogo należą prawa do aplikacji J., zaprezentowanej na Pierwszym Kongresie Ruchu [...], którą Szymon Hołownia określił jako „Przełom w polskiej polityce”?; kto finansował odbywające się w 2021 r. w wielu miastach Polski spotkania przedstawicieli, w tym parlamentarzystów partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni z obywatelami, konferencje prasowe, briefingi?; jakie były koszty wynikające z przejazdów, pobytów i spotkań przedstawicieli Partii, w związku z udzielonym przez nią wsparciem dla K. F. w wyborach Przedterminowych Prezydenta Miasta R. w 2021 r. (np. wizyty w dniu 21 kwietnia 2021 r., w R. M. K. – przedstawiciela partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni, czy konferencji S. H. z K. F.), i kto je ponosił?; jakie były koszty wyjazdu, organizacji, noclegów itp. związanych z przygotowaniem spotkania i konferencji prasowej działaczy partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w R. w dniu 16 lipca 2021 r. i kto je ponosił?

W odpowiedzi z 9 sierpnia 2022 r., Skarbnik Partii udzielił wyjaśnień, wskazując generalnie, że wydarzenia będące przedmiotem zapytań, nie były organizowane przez Skarżącą, lecz przez inne podmioty. Z powyższego jednoznacznie wynika, że Skarżąca nie miała wówczas żadnych wątpliwości co do okoliczności, z którymi Komisja wiązała możliwość przekazania wartości niepieniężnej. Przeciwnie, udzielając odpowiedzi jednoznacznie je identyfikowała.

Wskazać ponadto należy, że zarzut braku dostatecznego określenia okoliczności przekazania wartości niepieniężnej przez niedozwolony podmiot pozostaje w sprzeczności z treścią uzasadnienia skargi. Prowadząc polemikę z Państwową Komisją Wyborczą na kartach 13-18 Skarżąca szeroko odniosła się bowiem do wskazanych okoliczności, nie mając najmniejszych trudności z ich identyfikacją. Konsekwentnie uznać należy, że walor eksplanacyjny

zaskarżonej Uchwały, w szczególności dla Skarżącej, trudny jest do zakwestionowania.

6. Za bezzasadny, jako nie dotyczący zaskarżonej Uchwały, uznać należy drugi z podniesionych przez Skarżącą zarzutów.

Nie ulega wątpliwości, że kwestia finansowania aktywności członków Partii Polska 2050 Szymona Hołowni stanowiła przedmiot badania Komisji. W szczególności o wyjaśnienie w tym zakresie wystąpiła Komisja we wskazanym wyżej piśmie z 30 maja 2022 r. W odpowiedzi na nie Skarbnik partii wskazał, że była to własna działalność parlamentarzystów Koła Parlamentarnego Polska 2050, wykonywana i finansowana w ramach wykonywania przez nich mandatów posła bądź senatora. W dużej części była to też działalność prowadzona i finansowana zgodnie ze statutami Stowarzyszenia [...] oraz Fundacji [...].

Powyższe okoliczności, opisane w części sprawozdawczej uzasadnienia Uchwały, nie przekładają się, jednakże na decyzję Komisji. Jak wskazano w punkcie 3, jedyną i bezpośrednią przyczyną odrzucenia przez Komisję sprawozdania Skarżącej było przyjęcie wartości niepieniężnych z niedozwolonych źródeł. Jednoznacznie świadczą o tym następujące wyrażenia: „żadne (...) utrudniania nie mogą stanowić uzasadnienia dla jej niezgodnego z prawem działania, także w zakresie pozyskiwania środków. Partia Polska 2050 Szymona Hołowni w okresie sprawozdawczym działania takie podejmowała. Polegały one na przyjmowaniu korzyści majątkowych od Stowarzyszenia [...] oraz od Instytutu [...] w postaci promowania działalności partii (...). Skoro, jak twierdzi w swoich wyjaśnieniach Partia, wszystkie działania (...) były działaniami Stowarzyszenia i Fundacji (...), to oznacza, że Partia przyjęła od tych podmiotów korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym. Bez względu na ich wartość, stanowi to podstawę do odrzucenia sprawozdania Partii za 2021 r. Oznacza bowiem, że w okresie sprawozdawczym Partia przyjęła wartości niepieniężne z naruszeniem art. 25 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którym partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe i wartości niepieniężne jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. (...) Przyjęcie przez partię polityczną wartości

niepieniężnych z niedozwolonego źródła stanowi bowiem naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa” (k. 65 *verte*-66).

Kwestia tego, w jaki sposób kwalifikować działania osób fizycznych, pozostaje więc irrelevantna dla niniejszej sprawy.

7. Z powodów przedstawionych w punkcie 6 bezzasadny jest trzeci z podniesionych przez Skarżącą zarzutów.

8. W ocenie Sądu Najwyższego na uwzględnienie nie zasługuje również czwarty

z podniesionych przez Skarżącą zarzutów.

Nie ulega wątpliwości, że wolność zrzeszania się, o której mowa w art. 58 ust. 1 Konstytucji RP, jest jednym z filarów demokratycznego państwa prawnego. Jest ona zarówno zasadą ustrojową, jak i źródłem konstytucyjnych praw podmiotowych. Odnosi się do wszelkich form zrzeszania się, z wyłączeniem tych, które ustrojodawca wyłączył wyraźnym przepisem do odrębnego uregulowania.

Regulując kwestie zrzeszania się w art. 58 Konstytucji RP ustrojodawca jednoznacznie potwierdził, że swoboda ta mieści się w sferze wolnej od ingerencji państwa i innych podmiotów – każdemu zapewnia się wolność stowarzyszania się. Jest ona bowiem związana z samą naturą jednostki, określaną w porządku konstytucyjnym oraz prawno-człowieczym mianem godności ludzkiej, z jej istnieniem, nie zaś z rzeczywistością kreowaną przez państwo za pomocą instrumentów prawnych. Jest ona rzeczywistością niezależną od państwa i w porządku filozoficzno-prawnym poprzedzającą państwo, w konsekwencji czego ustrojodawca może się do niej jedynie odnieść i – w przypadku demokratycznego państwa prawnego – podjąć decyzję o objęciu jej ochroną, albo – w przypadku innych państw – odmówić ochrony.

Biorąc powyższe pod uwagę nie ulega wątpliwości, że jakiegokolwiek ograniczenia wolności zrzeszania się muszą być wyraźnie przewidziane w ustawie, podyktowane potrzebą ochrony szczególnie istotnych dóbr lub wartości i tylko w niezbędnym do realizacji tego celu zakresie.

W art. 11 EKPCz uregulowano dwa prawa: prawo do swobodnego zgromadzania się oraz prawo do swobodnego zrzeszania się. Konwencja eksponuje przy tym w szczególny sposób wspólnotowy wymiar tych praw, gdyż

zakłada, że pomiędzy jednostkami korzystającymi z nich występuje silna więź polegająca na (1) ich wspólnotowym wykonywaniu; (2) wykonywaniu ich dla ochrony wspólnych interesów; a także (3) realizacji wspólnego celu. Ponadto sama nazwa wskazanego w Konwencji przedmiotu ochrony, czyli zgromadzanie się i stowarzyszenie się, istotowo powiązana jest z działaniem razem z innymi lub przynajmniej bycia we wspólnocie z nimi.

Podobnie, jak w przypadku prawa wolności potwierdzonej w art. 58 ust. 1 Konstytucji RP, interpretując art. 11 EKPCz Europejski Trybunał Praw Człowieka z jednej strony podkreśla potrzebę ochrony prawa do swobodnego zgromadzania się i zrzeszania się w kontekście prawa do swobodnego wyrażania swoich przekonań, z drugiej zaś jako konieczny element funkcjonowania systemów demokratycznych. Łącząc te dwie perspektywy Trybunał wskazuje, że prawa zawarte w art. 11 EKPCz stanowią warunek konieczny kształtowania się pluralizmu poglądów, idei i przekonań, a także niezbędny element każdego systemu demokratycznego. Nie ulega bowiem wątpliwości, że nie ma demokracji bez pluralizmu (zob. np. wyrok ETPCz z 13 lutego 2003 r. w sprawie *Refah Partisi i inni p. Turcji*, skargi nr 41340/98, 41342/98, 41343/98 i 41344/98, par. 87-89).

Skarżąca podnosi, że art. 58 ust. 1 w zw. z art. 37 Konstytucji RP w zw. z art. 11 EKPC został naruszony z uwagi na jego niezastosowanie w sprawie, „wbrew prawu do dobrowolnego organizowania się w formie prawem przewidzianych aktywności społecznych, gospodarczych, realizowania swoich programów, poprzez błędne i nieuzasadnione postrzeganie działań i założeń statutowych jako finansowanie partii politycznej w rozumieniu art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych *per se* jeśli nazwa własna stowarzyszenia, cele działania stowarzyszenia, podejmowane aktywności czy prezentowane stanowiska w przestrzeni publicznej są zbieżne z poglądami członków, przedstawicieli czy nawet parlamentarzystów partii politycznej”.

Zauważyć należy, że ani z treści zaskarżonej Uchwały, ani z uzasadnienia skargi nie wynika, aby kwestią sporną w sprawie była wolność zrzeszania się. Przedstawiając działalność podejmowaną przez Stowarzyszenie [...], jak i Instytut [...], a także ich członków, Skarżąca nie wskazała jakichkolwiek okoliczności mogących wskazywać na naruszenie wolności zrzeszania się zarówno w znaczeniu

konstytucyjnym, jak i konwencyjnym. Przeciwnie, zarówno z treści Uchwały, jak i skargi, jednoznacznie wynika, że organizacje te podejmowały działania w sposób nieskrępowany, prezentując w przestrzeni publicznej stanowiska zbieżne z poglądami członków, przedstawicieli czy nawet parlamentarzystów partii politycznej.

Tym, co podnosi Skarżąca jest zakwestionowanie przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni o źródłach pozyskiwania środków finansowych w 2021 r. z uwagi na przyjęcie od Stowarzyszenia [...] oraz Instytutu [...], czyli z niedozwolonych źródeł, korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym. Już sama ta okoliczność jednoznacznie potwierdza, że przyczyną odrzucenia sprawozdania były działania po stronie partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni, a nie Stowarzyszenia [...] oraz Instytutu [...]. Okoliczność, że są one ze sobą funkcjonalnie powiązane, gdyż nie byłoby możliwe przyjęcie korzyści, bez jej ofiarowania, pozostaje przy tym bez znaczenia. Ani Stowarzyszenie [...], ani Instytut [...] nie poniósł jakichkolwiek negatywnych konsekwencji z tytułu swoich działań. Co więcej, działania te nie stanowiły przedmiotu kontroli prowadzonej przez Komisję. W końcu podkreślić należy, że w żaden sposób możliwość realizacji przez Stowarzyszenie [...] oraz Instytut [...] ich działalności statutowej, w tym wyrażania w przestrzeni publicznej stanowisk zgodnych z poglądami członków, przedstawicieli lub parlamentarzystów partii politycznej, nie została zakłócona, ani zanegowana.

Wynikająca z art. 11 ust. 2 Konstytucji RP, a także wyrażona w art. 23a ustawy

o partiach politycznych, zasada jawności finansowania partii politycznych, z którą powiązany jest z jednej strony zakaz utajniania finansów partyjnych, z drugiej zaś nakaz ich ujawniania, nie może być interpretowana jako sprzeczna, bądź nawet niezgodna, z wolnością stowarzyszania się, nawet jeśli jej konsekwencją jest konieczność ujawnienia przyjęcia korzyści od podmiotów objętych wolnością stowarzyszania się, jak w przedmiotowej sprawie. Przyjęcie odmiennej interpretacji godziłoby wprost w podstawową zasadę ustrojową, jaką stanowi zasada demokratycznego państwa prawnego. Negując bowiem jawność finansowania

polityki, czyli wyłączając „bezpiecznik” demokratycznego państwa prawnego, wyłącza się samo demokratyczne państwo prawne.

9. Niezasadny jest również piąty z podniesionych przez Skarżącą zarzutów, którego istotą jest dokonana przez Komisję nieuprawniona kontaminacja działalności odrębnych podmiotów z działalnością partii politycznej.

Z materiałów powszechnie dostępnych wynika, że w 2021 r. funkcjonował „Ruch [...]”, w ramach którego funkcjonowało Stowarzyszenie [...], Instytut [...] oraz partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni. W ramach „Ruchu [...]” wszystkie wymienione wyżej podmioty miały możliwość wspólnego funkcjonowania i propagowania tych samych idei, poglądów i programów, przy użyciu tych samych lub takich samych materiałów promocyjnych, ewentualnie materiałów, jeśli nie niepozwalających to z pewnością znacząco ograniczających możliwość odróżnienia od siebie działań podejmowanych przez poszczególne podmioty. Przykładowo symbol (logo) zaprezentowany przez partię polityczną Polska 2050 Szymona Hołowni wraz z informacją o złożeniu przez nią wniosku o wpisanie do ewidencji partii politycznych, jest tożsamy z logo wykorzystywanym przez Ruch [...] oraz przez Stowarzyszenie [...], a także niemal tożsamy z logo Instytutu [...]. Jednocześnie, jak potwierdzają materiały powszechnie dostępne, logo to umiejscowione było zarówno na materiałach wykorzystywanych przez Stowarzyszenie [...], Instytut [...], jak i przez partię polityczną Polska 2050 Szymona Hołowni. Konsekwentnie działalność każdego ze wskazanych podmiotów, w ramach wspólnych inicjatyw, przekładała się na odbiór pozostałych, w tym partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni.

Czynnikiem wzmacniającym wzajemne zależności i przekładającym się na odbiór wskazanych podmiotów w związku z działaniami wspólnie podejmowanymi, są związki personalne zachodzące pomiędzy nimi. Informacją powszechnie dostępną jest okoliczność, że założycielem partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni był S. H., zaś Drugą Wiceprzewodniczącą i Sekretarzem partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni jest A. B.. Jednocześnie Szymon Hołownia pełni funkcję Prezesa Zarządu Stowarzyszenia [...], zaś funkcję Wiceprezesa pełni A. B.. Obowiązki pełnomocnika partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w województwie [...] pełni Z. M.,

będący jednocześnie członkiem Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...]. Pełnomocnikiem partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w województwie [...] jest zaś R. R., pełniący jednocześnie funkcję Członka Zarządu i członka Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...]. M. N., będąca pełnomocnikiem partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w województwie [...], jest jednocześnie członkiem Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...]. I. Z. – pełnomocnik partii Polska 2050 Szymona Hołowni w województwie [...], wchodzi jednocześnie w skład Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia [...]. I. G., pełnomocnik partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w województwie [...], wchodzi jednocześnie w skład Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...]. C. P., pełnomocnik partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni w województwie [...], jest jednocześnie członkiem Kolegium Ekspertów Instytutu [...]. Dyrektorem Instytutu [...] jest K. P., która jest jednocześnie członkiem Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...] i Wiceprezesem Fundacji [...]. E. R. – Koordynator regionalnego oddziału Instytutu [...] w województwie [...], jest jednocześnie przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia [...]. A. P., będąca członkiem Kolegium Ekspertów Instytutu [...], jest jednocześnie członkiem Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...]. M. W. – Koordynator regionalnego oddziału Instytutu [...] w województwie [...], jest jednocześnie członkiem Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...]. B. S. – Koordynatorka regionalnego oddziału Instytutu [...] w województwie [...] jest jednocześnie członkiem Rady Ogólnopolskiej Stowarzyszenia [...]. J. C. – Prezes Zarządu Fundacji [...], jest jednocześnie członkiem Kolegium Ekspertów Instytutu [...].

Biorąc powyższe pod uwagę, za zgodny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, uznać należy wyrażony w zaskarżonej Uchwale wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, iż działania Stowarzyszenia [...] oraz Instytutu [...] „polegały między innymi na promowaniu nazwy Partii przez wskazane wyżej podmioty, a także na propagowaniu logo Partii, chociażby przez to, że oba te podmioty, jak i Partia Polska 2050 Szymona Hołowni, korzystały w 2021 r., jeśli nie z tożsamyh, to z pewnością z trudnych do odróżnienia, a dla postronnego odbiorcy nieróżniących się od siebie symboli, logo oraz materiałów zawierających te oznaczenia. Działalność ta sugerowała, że jest ona podejmowana przez partię

Polska 2050, a zatem bez wątpienia wpływała na budowanie wizerunku i upowszechnianie informacji o działalności właśnie partii” (k. 65 *verte*).

W kontekście powyższego nieprzekonujący jest argument Skarżącej, sprowadzający się do stwierdzenia, że skoro „Zarząd Partii Polska 2050 Szymona Hołowni wskutek podjęcia w maju 2021 roku wiadomości o przyjęciu do rozpoznania odwołania od uchwały Sądu Okręgowego o rejestracji partii ocenił, że ryzyko związane z niepewnością prawną wynikająca z braku prawomocności wpisu partii do ewidencji wzmocnione dodatkowo ujawnieniem tej nieprawomocności w internetowej ewidencji partii politycznych prowadzonej przez sąd rejestrowy, jest na tyle poważne, że podjął decyzję o całkowitym wstrzymaniu działalności partii z wyjątkiem prowadzenia czynności związanych z postępowaniem rejestracyjnym” (k. 22; a także k. 10), to niejako automatycznie działania związane z promowaniem idei, poglądów i programu Skarżącej, podejmowane przez inne podmioty dzielące te same idee, poglądy i programy, nie przekładały się na odbiór Skarżącej.

Przede wszystkim wskazać należy, że nawet dokonanie przez Zarząd Partii określonej oceny i wstrzymanie się od określonych form działalności, nie powoduje, że partia polityczna traci osobowość prawną lub ulega swoistemu „zawieszeniu prawnemu” i w konsekwencji nie odnoszą się do niej obowiązki ustawowe, w tym związane z realizacją konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych. Niewątpliwie po części miała tego świadomość Skarżąca składając sprawozdanie o źródłach pozyskiwania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskiwania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2021 r.

Z treści skargi jednoznacznie wynika, że partia polityczna Polska 2050 Szymona Hołowni w roku 2021 podejmowała działania: „jeśli zaś chodzi o fakt uczestniczenia we wspomnianych wydarzeniach osób związanych obecnie z partią Polska 2050 Szymona Hołowni, skarżąca konsekwentnie zaznacza, że w tym czasie jej faktyczna działalność pozostawała *de facto* w zawieszeniu, a to w związku z oczekiwaniem na uprawomocnienie się orzeczenia o wpisaniu partii do ewidencji partii politycznych. (...) W rzeczywistości jakiegokolwiek działania podejmowane w tym czasie, a odnoszące się w jakikolwiek sposób do skarżącej,

sprowadzały się do inicjatyw własnych parlamentarzystów Koła Parlamentarnego Polska 2050, podejmowanych i finansowanych w ramach wykonywania przez nich mandatów posła bądź senatora lub działalności obywatelskiej. Niebagatelne znaczenie ma fakt, że w 2021 r. wyłącznie jedna parlamentarzystka była członkiem partii” (k. 13-14). W odpowiedzi na wezwanie Komisji z 9 sierpnia 2022 r., Skarbnik partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni stwierdził zaś m.in.: „Wymieniona w pytaniu działalność była działalnością własną parlamentarzystów Koła Parlamentarnego Polska 2050 wykonywaną i finansowaną w ramach wykonywania przez nich mandatów posła bądź senatora. W części była to też działalność obywatelska prowadzona i finansowana zgodnie ze statutami Stowarzyszenia [...] oraz Fundacji [...]” (k. 89).

Sprzeczność zawarta w przytoczonych stwierdzeniach jest oczywista, działalność nie może *de facto* pozostawać w zawieszeniu, jeśli jest ona *de facto* prowadzona, a jedynie jej forma stanowi przedmiot ewentualnych wątpliwości. Co więcej, Skarżąca podnosząc zarzut nr 3 wprost i jednoznacznie potwierdziła, że w 2021 r. prowadziła określoną działalność. Wskazany zarzut dotyczy bowiem naruszenia „art. 1 ust. 2 w zw. z art. 3 ustawy o partiach politycznych – dokonane przez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że z chwilą zarejestrowania partii politycznej, podejmujący aktywność społeczną jej członkowie, przedstawiciele, czy nawet jej parlamentarzystka poprzez ujawnienie nazwy i znaku graficznego zgłoszonego w rejestrze partii politycznych w przestrzeni publicznej przez nich *ipso facto*, stanowi nieuprawnione powstanie korzyści materialnych na rzecz partii, o których mowa w art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych”.

Przyjęcie perspektywy Skarżącej, sprowadzające się do wniosku, że swoiste „zawieszenie działalności” partii politycznej, zwalniałoby ją z określonych obowiązków nie znajduje oparcia w ustawie i prowadzi do szeregu niemożliwych do zaakceptowania w realiach demokratycznego państwa prawnego konsekwencji. W szczególności przyjęcie perspektywy Skarżącej powadziłoby do uznania, że w sytuacji „zawieszenia działalności” partii politycznej, jej członkowie mogliby prowadzić działalność charakterystyczną dla partii politycznej (jeśli byłaby ona zgodna ze statutami innych aniżeli partie stowarzyszeń, ewentualnie wykonywana byłaby w ramach ich działalności społecznej, obywatelskiej lub

politycznej jako jednostek), a jednocześnie partia polityczna nie podlegałaby reżimowi prawnemu określone w ustawie o partiach politycznych, z realizacją obowiązków związanych z zasadą jawności finansowania partii politycznych na czele.

Zarówno treść zaskarżonej Uchwały, w szczególności wskazane w niej fakty notoryjne, zawarte w materiałach sprawy wyjaśnienia Skarbnika partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni, jak i w końcu okoliczności potwierdzone przez Skarżącą w treści skargi, umożliwiają jednoznaczną rekonstrukcję okoliczności relewantnych dla stwierdzenia przyjęcia przez partię polityczną Polska 2050 Szymona Hołowni korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym.

10. Jak wskazano powyżej wyłączną przyczyną odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania partii politycznej Polska 2050 Szymona Hołowni o źródłach pozyskiwania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskiwania oraz wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2021 r., było naruszenie art. 25 ust. 1 w zw. z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych, czyli przyjęcie korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym od nieuprawnionych podmiotów. Okoliczność ta, bez względu na ich wartość, stanowi podstawę do odrzucenia sprawozdania partii. Wskazać przy tym należy, że art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych jest jednoznaczny i ma kategorię charakteru, nie pozostawiając Komisji żadnego marginesu uznania, w szczególności możliwości uwzględnienia wartości środków przyjętych z niedozwolonych źródeł, umyślności naruszenia przepisów ustawy albo ich nieznajomości. Przepis ten nie różnicuje przy tym w żaden sposób sytuacji prawnej partii politycznych, uzależniając ją od jakichkolwiek okoliczności innych aniżeli przyjęcie korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym od nieuprawnionych podmiotów. W przypadku stwierdzenia wskazanego naruszenia ustawy Państwowa Komisja Wyborcza ma obowiązek odrzucić sprawozdanie.

Jednocześnie zauważyć należy, że dla możliwości przyjęcia korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym od nieuprawnionych podmiotów całkowicie irrelevantna pozostaje okoliczność posiadania przez partię polityczną rachunku bankowego. Nie istnieje bowiem ani logiczny, ani faktyczny związek,

który uzależniałby przyjęcie wartości niepieniężnych od otwarcia rachunku bankowego.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że podejmowanie przez Skarżącą działań mających na celu otwarcie rachunku bankowego, po tym, gdy otrzymała od jednego z nich odmowę, nie zostało w żaden sposób uprawdopodobnione. W szczególności Skarżąca nie wskazała, do jakich banków zwróciła się o otwarcie rachunków bankowych, a tym bardziej nie przedstawiła ich stanowisk. Ponadto Skarżąca nie wskazała, które przepisy przywołanej w skardze ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. 2022, poz. 593 ze zm.) mogły stanowić podstawę odmowy otwarcia rachunku bankowego. Zasadniczym celem wskazanego aktu normatywnego, wyraźnie wyrażonym w jego tytule, jest ograniczenie możliwości działań organizacji, wobec których może istnieć podejrzenie o pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu. *Prima facie* nieprawdopodobne wydaje się, aby Skarżąca mogła być zaliczona do takich organizacji.

Ponadto pozbawione podstaw jest twierdzenie Skarżącej, że bez rachunku bankowego nie mogła ona finansować swojej działalności. Zgodnie bowiem z art. 26a ustawy o partiach politycznych obowiązek gromadzenia środków pieniężnych przez partię polityczną na rachunkach bankowych nie dotyczy kwot ze składek członkowskich w wysokości nieprzekraczającej od jednego członka w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę, pozostawionych w terenowych jednostkach organizacyjnych partii – z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z bieżącą działalnością.

11. Z racji przedstawionych powyżej Sąd Najwyższy za niezasadny uznał szósty z podniesionych przez Skarżącą zarzutów.

12. Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, stosownie do art. 34b ust. 2 i ust. 3 ustawy o partiach politycznych w związku z art. 38b tejże ustawy oraz w związku z art. 516 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

Od postanowienia i uzasadnienia zdanie odrębne złożył SSN Adam Redzik.

Od postanowienia zdanie odrębne złożył SSN Paweł Księżak.

